

հաշուել 365,000 Գրղըլ-պաշ . էրղըրումի մէջ 107,000 , իսարբերդի մէջ հաւանականաբար 300,000 : Ասկէ զատ գիտեմ թէ խիստ շատ տարածուած են Սամսոնի չրջականքը, Գաղատիոյ նահանգին մէջ եւ քանի մը մօտակայ տեղեր :

Գրղըլ-պաշներու վրայ առացած այդ տեղեկութիւններս , զոր բաւական դժուարութեամբ ձեռք կրցի բերել , շատ անկատար են տակաւին . բայց կրնան ընդհանուր գաղափար մը տալ այս հետաքրքրաշարժ աղանդին վրայ , եւ կը հաւատամ թէ աղագայ հետազօտութիւնները շատ պիտի դիւրանան ասոնցմով : Թարգմ. Մ. Յ. ՊէրՊէրեԱն

ՌՈՒՍԻԱԶԱՅ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ ԴԷՄՓԵՐ

Ո Ն Ո Փ Ր Ի Ո Ս Ա Ն Ո Փ Ե Ա Ն

Բնիկ Նոր-Նախիջեւանցի ծնուել է նոյն քաղաքում 1873 թ. նոյ. 15-ին : Հայրը իւրիմի Բաղէստարայ քաղաքից , իսկ մայրը Թէոդոսիայից , երկուսն էլ այժմ վախճանուած : Սկզբնական կրթութիւնը առել է հօրից եւ եօթ տարեկան հասակում մտել է Ռոստով քաղաքի այն ժամանակուայ Բաշինսկու պանսիոնը . մի տարի անցնելուց յետոյ 1882 թուին հայրը տալիս է նրան Նոր-Նախիջեւանի եւ Բեսարաբիոյ վիճակի նորահաստատ թեմական դպրոցը , որտեղ մնացել է մինչեւ 1892 թ . Զորրորդ գասարանում աշակերտած ժամանակ , սէր զգալով դէպի գրականութիւնը , սկսում է ձեռք զարկել հրատարակելու մի ուսանողական թերթ «Եւալիզ» անունով : Գրականութեան ճիւղերից աւմանից շատ Անոփեանը սիրել է բանաստեղծութիւնը եւ մի առանձին սիրով միշտ կարդացել է նամանաւանդ այս ընտիր բանաստեղծներին երկերը՝ Դուրեան , Պէշկիթաշեան , Նազսոն , Լերմոնսով , Հայնէ եւ յայտնի իտալացի կին բանաստեղծ Ադա-Նեգրի :

1895 թ. նա ենթարկվում է գինուորակոչի եւ ծառայութեան է մանում Առաջին Կովկասեան Հրացանաձիգ զօրաբաժինը Թիֆլիսում : Թէպէտ Ռուսահայոց այդ մտաւոր կենտրոնում ապրելը շատ դուր է գալիս Անոփեանին . բայց տանելով երկու տարուայ ընթացքում գինուորական սահմանափակ կեանքի ծառայութեան ամէն ծանրութիւնները զինուոր լինելու պատճառով՝ նա միջոց եւ հնարաւորութիւն չէ ունենում զբաղւելու գրական գործերով , այսինքն փոքրի շատ չփուելու

գրական շրջանների հետ եւ աշխատակցելու տեղային հայ թերթերին ։ Պարիակուած եւ սղմուած աղղղիսի աննպաստ պայմանների մէջ , պաշտօնը եւ միջավայրը նրան թոյլ չէին տալիս աւելի բանաստեղծութիւններ գրելու ։

Վերջապէս 1893 թ . յունուարի 1ին լրանալով գինուորական ծառայութեան ժամանակամիջոցը՝ Անտփեան արձակվում է ծառայութիւնից պահեստի զօրքի ենթասպայի աստիճանով ։ Այնուհետեւ , Տաղանքում երէք տարի մի գործարանի մէջ ծառայութեան տեղից՝ վերադառնում է Նոր-Նախիջևան եւ պաշտօն է ստանում Ազով-Դոնի առեւտրական բանկի Ռոսսուլի բաժանմունքում , ուր եւ մնում է մինչեւ ներկայ ընդհանրապէս , ընտանիք պահելու ամբողջ հոգւր իր վրայ ունենալով ։

Անտփեանը գեռ աշակերտական նստաբանից սկսել է գրել ոտանաւորներ ։ Առաջինը «Զմեռ» վերնագրով ապագրուեց Վիեննայի Մխիթարեանց «Հանդէս Ամսօրեայ»ում իննական թուականների սկզբին ։ Նոյն թերթի էջերում զետեղել է եւ ուրիշ բանաստեղծութիւններ եւ թարգմանել ուսուցչապետ Ն Մատի մի ուսումնասիրութիւնը որ կրում է «Ամառնային ուղեւորութիւնից դէպի Հայաստան» վերնագրերը ։ Այ թարգմանութիւնը յետոյ առանձին գրքով լոյս ընծայուեց 1892 թուին նոյն Մխիթարեանների ձեռքով , որ կապում է «Ազգային Մատենադարան»ի մի հատորիկը ։ Անտփեան աշխատակցել է Վերաքս , Սկզբնական հանդէսներին , մինչեւ որս էլ չարունակում է աշխատակցել մանաւանդ «Տարազ» շաբաթաթերթին ։ Եւնի տղադրած մի ոտանաւոր — «Մի՛ ըրգիր» , չքնաղ Պուշկինեան ժողովածուի մէջ եւ վեց հատ նոր ոտանաւորներ մեր խմբագրութեամբ հրատարակուող «Զգացմունք» վեցամսեայ հանդէսի առաջին դրքում ։ Թարգմանած ունի Պուշկինի «Բախչիսարայսկու ֆանտոն» պոէման , Ալիա Միքիլեւիչի «Սրիմի Հնչեակները» եւ նոյնպէս ուրիշ գեռ անոնց գրուածքներ ։

Յաւելով պիտի աւելի , որ Ան փեանը չունի ոտանաւորների ժողովածու գիրք առանձին հատորով ։ Որովհետեւ գիրքն է , որ չէ մոռացվում , ուստի խորհուրդ կըտամ պ Անտփեանին իր ոտանաւորները մի տեղ ժողովելու եւ հրատարակելու ։ Դրանով ընթերցողները հնարաւորութիւն կունենան կարդալու եւ նրանց յատկութիւնների մասին զապաիար կազմելու ։ Եւ պաշտօնիս պարտականութեան շնորհիւ , կարգացել եմ Անտփեանի բոլոր ոտանաւորները՝ ցրտ ան հանգիստեղում ։ Եւ դառայ Անտիպինին միջոց ըստնաստելի . թէեւ ունի գեղարուեստական շնորհ , ախտ՝ միայն մի առանձին ընդունակութիւն չէ որոյց տալիս այդ շնորհը արտայայտելու բանաստեղծական բարձր թռիչքների ելել էջների միջոցով ։ Միտքը ոտանաւորների էջերում՝ կարծես տեղ տեղ քնած թմբած է ճիշտ գեռակի մղում քլքլոցի ա՛յն ձայնի նման ար

հազիւ թէ լսելի է լինում ականջին, սառցէ չգթաների տակ կաշկան-
դուած Պէտք է փշրել խորտակել այդ սառցէ կապանքները, եւ ամե-
րից դուրս գործունէութեան ազատ սրավազ հոսանքներ առաջացնել ։
Արդեօք այդ յանգգնութիւնը կունենա՞յ Անոփեանը, ի՞նչ կարողանա՞յ
բարձր թռիչքների լայն Թեւերի վրայ հեռո՞ւ սաւառնել եւ հեղեղել
այնտեղ երգերի եռուն ալիքներ, գեղեցկագիտական խոր մտքերի ու
զգացմունքների ծով-աշխարհ ներկայացնել, — այդ գեռ հարց է քողով
ծածկուած ապաշայի համար, իսկ այժմ մի քանի նրա յաջող ոտանա-
ւորները տրամադրում են մեզ դէպի շարժուող առաջագիմուկութիւն,
Պէտք է լաւը յուսալ, Ահա՛ մի նմուշ ՎՊՈՎի վիշտը (տե՛ս «Տարազ»
N 2, 1900 թ.) ոտանաւորից ։

Կանգնած էի ես ծովի եզերքին...
Արդէն վառ արփին լուռ մայր էր մտնում
եւ անհուն ծովի թախծալի գէմքին
Ի՞նչ չի կակարմիր շողերն էր ցանում,
եւ վերջալոյսի համբոյրից խռոված,
Լաց էին լինում կապոյտ կոհակներ,
եւ խո՛ր, համասփի՛ւռ վշտից տոչորուած,
Ափն էին ձրգում ճերմակ փրփուրներ,
Հեծում էր քամին... լուռ եւ անխրո՛ղ
Խոժոռ երկնքից իջնում էր գիշեր,
եւ մեծ տարերքի թախծոռ օրօրով
Քուն էին մտնում մտազբաղ լեռներ,
եւ ծովը արտից խրոխտ ու դառնալիք
Ի՞նչ վիշտն էր ժայթքում ու տխուր լալիս,
Բայց նրբան միայն ժայռն էր ունկնդիր,
Որ ծովեզերքին սեւին էր տալիս...

Այս ոտանաւորի մէջ նկատելի է անկեղծ զգացում տրամադրու-
թիւն եւ արտայայտման շնորհալի ձեւ, Այս տեսակ գեղարուեստական
ոտանաւորներ ունի Անոփեանը, պօէզիայում նա կարող է ապագայ ու-
նենալ, եթէ աշխատէ արդիւնաւորել անխալջ կերպով իր բանաստեղ-
ծական գրիչը՝ վառ երեւակայութեան, խանդոտ աւիւնի եւ ճշմարիտ
ներքին դաշտափար արտայայտող ազդու ապաւորութիւնների ներ-
դաշնակութեան տակ...

Շուշուէր

ԳՐԳՈՐ ԲԱԼԱՍՍԵՆԱՆ